

Kultur för alla –

Funktionsmöjligheter i det museipedagogiska mötet

Presentation vid Specialpedagogisk konferens i Växjö 2014-09-16

Elisabet Frithiof
Universitetslektor
Institutionen för pedagogik

Linnéuniversitetet Kalmar
Växjö

Utgångspunkter

- FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Ett samhälleligt tillgänglighetsarbete
- Trelleborgs museum, Klostret i Ystad och Österlens museum

Linnéuniversitetet Kalmar
Växjö

Fler utgångspunkter – lokalt

- *Kultur – och museipedagogik för alla*
- Målgruppen
- Funktion ↔ tillgänglighet
- En vetenskaplig studie ← LNU

Linnéuniversitetet Kalmar
Växjö

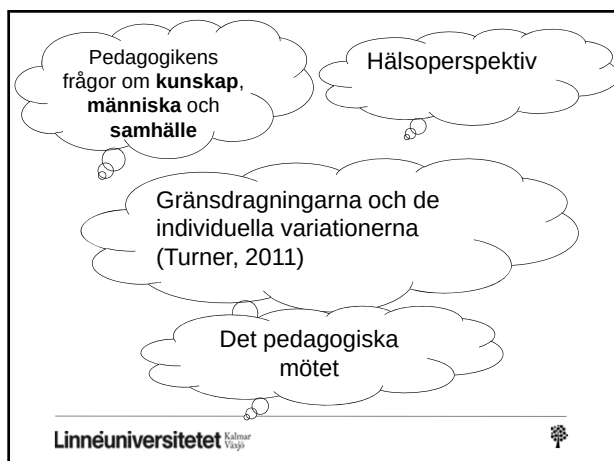

Sagomuseets projekt med syfte att...

... undersöka hur en museipedagogik med berättandet i centrum kan utvecklas så, att den optimalt kan tillgodose behov hos funktionshindrade.

Tvåårsprojekt

Linnéuniversitetet Kalmar
Växjö

Linnéuniversitetet Kalmar
Växjö

Den vetenskapliga studiens syfte var

... att undersöka det tidsbegränsade museipedagogiska utvecklingsarbetet inom ramen för Projektet *Kultur- och museipedagogik för alla*, vilket initierats och genomförts av Sagomuseet i Ljungby och Berättarnätet Kronoberg. Det museipedagogiska arbetet riktar sig utifrån funktion och tillgänglighet till grupper av både ungdomar och vuxna.

Linnéuniversitetet Kalmar
Växjö

Forskningsfrågor

1. Hur gestaltas och vad innebär det målgruppsriktade, museipedagogiska arbetet?
2. Hur kan funktion och tillgänglighet främjas i det museipedagogiska mötet?

Å ena sidan...

- en väl utvecklad museipedagogisk verksamhet
- en intention att vidga verksamheten "...för alla"
- "museipedagoger"

Å andra sidan...

- elever i särskola, gymnasiesärskola
- vuxna i Daglig verksamhet
- personer med funktionsnedsättning

... som är nyfikna på Sagomuseet och de möjligheter som det erbjuder.

"Och ändå är det murar oss emellan..."

Uppfattas personen med funktionsnedsättning av andra som någon som tillför något eller råder ett ickeerkännande från gruppen? (Szönyi & Söderqvist Dunkers, 2012).

Erkännade Rättigheter Ansvar
... inte självklart...

Att vara utvecklingsstörd...

I de skolorna så finns det utbildning, för att utbilda sig. Ja, det är då man ser att man är utvecklingsstörd, att man stör dem som utvecklas...

(Blomman citerad i Frithiof, 2007, s. 7)

Hur det pedagogiska mötet gestaltas beror på

Museipedagogiska möten i teorin

- Upplevd *känsla av sammanhang*, Kasam, begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet (Antonovskys, 2005)
- Sociokulturellt betingat, *en kommunikativ praktik* (Säljö, 2000)
- *Answarets och relationens betydelse* (Aspelins, 2010; Biestas, 2006)

"Ett lyckat museibesök" (Dahlquist, 2010)

- att vara sedd
- att ta plats
- att vara delaktig
- att vara aktiv
- att utmanas
- att få lära sig något nytt

Metod

- Deltagande observationer, fältanteckningar
- Texter från andra aktörer
- Knappt 25 dokumenterade tillfällen

... är sedda, tar plats, är delaktiga

"Vi behöver er hjälp."
 "Vad ni tycker är spännande, vad ni gillar,
 vad ni vill höra mera om är viktigt för oss".
 (En museipedagog)

Det museipedagogiska mötet i praktiken blev...

... en smärtsam upplevelse... [Jag mötte barn, som inte] hade något normalt tal, inte kunde gripa om föremål, inte ta sig fram själva... men vilken glädje den gav mig... Utkommen i bilen grät jag. Jag grät över livets orättvisor... så jag snorade en stund till över tvivlet att jag... ska klara av...
 (En museipedagog)

Funktionshinder upptäcks.

"De ska tänka mer på personer som är rullstolsburna. Tex. Hunden går inte att se från en rullstol. Man bara hör den."
 (En vuxen besökare)

Hur blir de vuxna besökarna sedda?

"Vi ska se då om vi vill ta av oss våra varma tröjor."
"Vad duktiga ni är!"
"Du var ju jätteduktig idag!"
"Du var ju också jätteduktig!"

Som "eviga barn" (jfr Åström, 2003)

Funktionsmöjligheter öppnas.

"Jag gillar inte att prata."
"Det blev dikter om mina känslor."
 (En ung besökare)

Eleverna utmanas –**det spännande, det hemska**

"mörka rummet", "hundrummet"

Drakarna gömde skatter vid Högarör. Människorna letade efter skatterna. - - - På Bolmarö säteri fick vi höra om när djävulen dansade med husfrun. De dansade fortare och fortare. Husfruns skor gick sönder och fotsulorna började blöda.

(Fyra unga besökares berättelse)

Fler utmaningar

Du gillar också hunden?

– Nej!

– Men Du står här bredvid?

– Mm...

(Samtal mellan museipedagog och ung besökare)

"... att få vara rädd under trygga förhållanden..."

Lärandet efterfrågat, allsidigt och pågående

"Sagomuseet är spännande och där finns mycket mer än man tror."

"Man hittar nya saker varje gång".

(Unga besökare)

Några slutsatser:

- Fallstudien banar väg för utbyte av kunskap utifrån skilda kunskapsformer.
- Funktionshinder behöver och kan identifieras.
- Den kommunikativa praktiken som en möjlighet.
- Språket och språkbruket en delaktighetsfråga.
- *Kulturens, museets och berättandets* potential när det gäller en gemensam god lärmiljö.

Det gäller att...

”upprätthålla ett rum där friheten kan framträda, ett rum där unika, särskilda individer kan bryta in i världen”.

(Biesta, 2006, s. 89)

”... erkänna det mellanmänniska mötets unika innebörder”

(Aspelin, 2010, s.12)